

АГИТПУНКТУГА ЧУГААЛАР

Найысмаалдын үстү таласында кем кылдында озагай бажын...

«Энергетик» Культура бажыныга кире бөөрге...

Боу Культура бажынында Каз-Хем сонгулдага уткосту болгаш...

Мында кижилер-ле хой: даныдан боттарынын аттарына...

— Колхозная кулумчузуна 12 квартиралык ийи каыт бажын бар...

— Анык сонгукчуларга сонгулда дугайында тайылбырны кузелдинис-биле кылды...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Сонгулдага белеткек инициатива-биле бо агитпунктга багай өвөөс...

Төрөөн чуртка — 3000 тонна дүктү берээл!

Республикага хой ажылын улам ийай көгүдөр талазы-биле хемчеглер дугайында СЭКП Тыва обкомунун Х пленумунун доктаалында дүк бурдуругезин республикага 1980 чылга чедир 4175 тонна чедирин баш утур көргөн...

ЧЕДИЙШИКИ БЕЛЕТКЕЛДЕН ХАМААР ЖЫР

август 10-дан сентябрь 10-га чедир чорудар. Кыргызлага белеткек чорударда, бо үстүнде айтыкан хуусааларын барымтаалаары абан болур ужураут...

кеңенини чижээ кылдыр Бай-Тайга районда «Муракчы» колхозту көргүзүп болур. Анаа кыргызда пунктузун шагдала белеткек...

ЧЕДИЙШИКИ БЕЛЕТКЕЛДЕН ХАМААР ЖЫР

кыргып, шын клаасстан сорттарынче уауг кичээргейи салган. Колхозтарга дүк клаас-таар кижилерин бо чазын Көлдө ажыл-агый министрствозуну шугуму-биле семинар-га тускайлап өрөгеткен...

Кысказы-биле

ЧӨВУЛЕЛГЕ ЧУГААЛАШКАН

Тыва АССР-ниң Нөдээ ажыл-агый министрствозунун хуралдары таланын республиканын колхозтар чөвүлелин хуралы бөлүп эртен. Хуралды колхозтар чөвүлелин дөргөзүп, Нөдээ ажыл-агый министрствонун Т. Т. Ласол амынган...

Хуралга чугаалашкан айтырымчы талазы-биле санал-оонал солчуру калбарган. Чөвөн-Хемчикте «Октябрь 30 чылы» колхозтун даргазы М. Мирчин, Тес-Хемде «Чуураа» колхозтун даргазы У. Төмүр-оол, колхозтарга күш-ажылды эртемге үндөмөлпөр организастарынын республика бөрүзүн ууртунузу Ю. Хлыбов, Кызыл хоорай Советинин «Төрө-Хөл» колхозунун даргазы Г. Санжа, Нөдээ ажыл-агый министрствозунун ветеринария илдизинин начальниги И. Беляков, Эркин районда Ленин аттыг колхозтун даргазы С. Сади, колхозтар арасынын туугу-төлөвилел черинин начальниги С. Шучин, Куруксажыдыга наттыжымчынын начальнигинин ораманчызы Б. Балчир, Тес-Хемде «Ак-Эркин» колхозтун даргазы К. Лапча олар санал бергенерин...

ЧИДИРИГ ЧОККА АЛЫР ДЭЭШ...

Бай-Тайга районун «Муракчы» колхозога хой кыргыздалынын үезинде кыргызчалар ортузунга социалисттик чарышты камаңдар организастап эрттирген дугайында болгаш кыргызда пунктузун белеткек дугайында колхозтун кол зоотехниги эш М. Ичин-Норбуна информация партбюрога чугаалашкан. Тодарадыкчы чылда өшкү, хойдан кыргып алыр дүктү чечтө алыр талазы-биле чамдык ажылдарын кылганынын түнөсүндө 1700 баш өшкүдөн 1540 кг дүктү ап...

Кыргызда чоруп тур

Чөвөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чылы» колхозта хойларын дүгү хөөрей бергенерин шилеп кыргымыр чоруп турар. Бо хүнерде 2 муң ажыг хой кыргыттыган болгаш үш тонна ажыг дүктү күрүнеге саткан.

Чаагайжыдылга

Чөвөн-Хемчик районундун Байн-Тала көдөө Советинин ажилчиликтери республиканың көдөө, суур Советтеринин социалисттик чарыжына иришпишпаан, суур чаагайжыдылганын организастаан. Ногаанчыдылга ажылын Көлдө Советтин девискээринде «Октябрь 30 чылы» колхозтун төп сууруну Ленин кулумчузунда эгезлөп. Ийде элени хой лос ияштары олурткан, штакетниктерин чаартып кылган. Колхоз котторазынын каанында ногаан мяштарын салдыгышта база өстүрүп турар. Ону керимзөөн,

Кыргызда чоруп тур

Кыргызданын муракчылары илереп эгезден. Оларга Семис-оол Ховалыг, Александр Монгуш, Манарый Ондар, Монге-Байыр Монгуш олар хамааржыр.

Совет Тыванын 30 чылдын байырлары тоску беш чылдын тодаралыкчы чылында боаурун колхозтун малчынаары ошалап көргөш, анаа күш-ажылчы белеткиг ужуражыр төлөөдө, хой кыргыздалын дүргө болгаш шынарлыг чорудары дөш уауг көлдүрүшкүн-биле ажылдап турар.

Чаагайжыдылга

Чөвөн-Хемчик районундун Байн-Тала көдөө Советинин ажилчиликтери республиканың көдөө, суур Советтеринин социалисттик чарыжына иришпишпаан, суур чаагайжыдылганын организастаан. Ногаанчыдылга ажылын Көлдө Советтин девискээринде «Октябрь 30 чылы» колхозтун төп сууруну Ленин кулумчузунда эгезлөп. Ийде элени хой лос ияштары олурткан, штакетниктерин чаартып кылган. Колхоз котторазынын каанында ногаан мяштарын салдыгышта база өстүрүп турар. Ону керимзөөн,

УЛУСЧУ ТУДУГА

Кызылдын Төп электростанциязынан чыгышыга ламчылар шугумуну туузу СЭКП Тыва обком болгаш Министрлер Чөвүлелинин доктаалын өзүгээр уласчу тууду кылдыр чарлааны билдингир болгай. Ол туузуна харылап турар кол туугу организастааны — «Кызыл ТЭЦ» тургуз эгезледи ажилдакчылары ССРЭнин Дөди Советте сонгулда хүнүнге аллар болууган күш-ажылчы өзчөгө кириккен. Эрткен беш айларын планын оналдаларын ажыр күстөгөн.

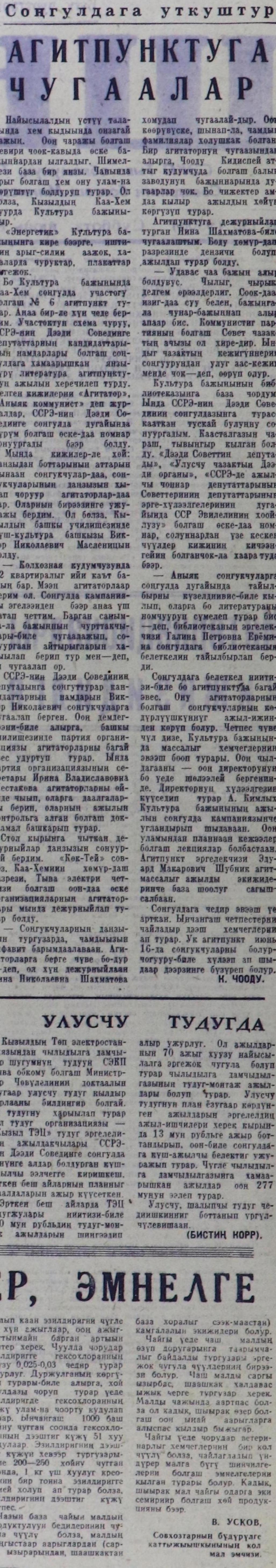
Эрткен беш айларда ТЭЦ тууду жуулары инициатива-биле 270 муң рубльдин туугу-монтаж ажылдарын шингезип

Б. О. Чамзын тоску беш чылдын тодаралыкчы дөргү чылында төрүүр 100 хойга онааштыр 100 хураганын камгалал алган. Ол — Эркек көдөө Советинин депутаты, ычангаш сонгулда хүнүн төлдөтпү уткуур дөш, муракчыларын одуруунда ажылдап турар. Бо чуртка — О. В. Чамзын. А. МОНГУШТУҢ ФОТОЗУ.

БАШ БУРУНГААР ХЕМЧЕГЛЕР, ЭМНЕЛГЕ

СЭКП ТК-нын партияга болгаш совет уууска Кыргызын-га хей-атт кирген көдөзүн ажилчиликтери эң өзөш чарыжалдарын үндүрүп тургаш, чуртка бедик шынарлыг, хой продукцияны бээр дөш социалисттик чарышты улам-на калдарып, тоску беш чылдын тодаралыкчы дөргү чылында оналдаларын долдуу болгаш ажыр күстөгөн дөш хайнышкынын ажылдап турарлар.

албанын ажилдакчылары паразиттик (мангыстаар — кокур, божа, быт тыптыр) болгаш халавирлыг аарыгалар уаур хемчеглерин чылды-на уауг хемчээлдик-биле ач чоруулар турар. Ону эки тургускан черлерде малдык аарыгы чоруу дык эвээкел, өдүрү чызырып турар.

ЧЕДИНГИР ТАЙЫЛБЫР

Назыт-Доржу Дондукович Овдар Чөён-Кемчик районунун Ленин атыгы колхозта малчылардын почтачысы болуп 7 жыл улаштыр ажалдап келген. Ажал-агынын ыраккы девискарлары Шом-Шум, Ал-Шум, Баяжы, Теректиг, Алар-Төш, Хөндөргөйлөр дөш алыгы, машиналык кыш, чай чок барбас, четпес чери-даа чок. Малчылардын чага-бикни, еолун, сеткүүлү кетпей барган, даалатты телеграммга ооздан деп, номчулганын парткомга, колхоз баштаар чегинге бо хуңге чедир негелде, хомудал кунг көрбөн.

Ондар Ийме көдө Советтин депутаты, көдө Советте чагайжыдыла талаа-биле доктаамал комиссиянын даргазы болгаш школада төрөдөр комитетинин кезигүүнү. Хөй-нияти даалгаларын кызымак-кай кууседиринге наам-хары догуй берген-даа болаа бодунун эре-с-каш пага-йы-биле үе шакты тып ап, четтигин турар. Назыт-Доржу Дондукович бо хуңерде малчынарже хуңуну барын, солун, сеткүүлөрин, чага-бик-жиктерин чедирип, СССР-нин Дады Советинге июнь 16-да болуп сонугда-лар дугайын чедигири-биле билдиги тайылбыр-

лап бергеш, парткомга от-дун кирип турар. Чоокта чаа болуп эрткен агитаторларын хуралынга Н. Ондарнын от-дун дым-нап, чугаалашкыш, кызымак-кай сурталчы ажыл-чоруу-газын демдеглөөн.

— Ондар кезөө малчынарже аътганыштарыга бе-ден, эзегиле турар кижиле болгай. Сонугда хуңуе ыраккы Теректигде малчынарже шавар бир идегелди кижинис Назыт-Доржу Ондар оа!— деп Ийме көдө Советинин куускумуну даргазы Д. Монгуш мөнө чугаалам. О. АРАНЧАА.

Даштыкы информациялар

КОММУНИСТЕРНИҢ КАМПАНИЯЗЫ

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Америк коммунистер АКШ-тың конгресинде, чурттуу штаттарының болгаш хоорайларының эргелел органнырның сонугдаларына боттарының кандидаттары депшиери даш кампанияны налбарткан. АКШ-тың Компартиязының кандидаттары дегирин даш негелделерге аттар салышкыны чыгарып америк хөй-ниитиниң чүүл-бүрү хуруленериниң төзөлгөчлери идепкейли кирип турар.

Иллиной штатка коммунистерни, депшигелги хөй-ниити болуктерини болгаш организациаларының куенишишкенин каттыштыргананын ачында ол штаттың эрге-чагырга органнырның келир сонугдаларына коммунист партияны кандидаттары бадылашкын дакызынга ниирер негиз хууусна эргем чулаа саныг ат салышкынырның шүтүң бир незини ныска хууусуа чып алып аргалыг болган.

Коннектикут штаттан коммунистерни кандидатта кылдыр Компартиянын инда салбырының секретары, «Дейли урлол» солунуң корреспонденти Дик Фишени депшиери даш кампания эгелзэн. Ук кампанияны эгелзэнин чарлап, Фишмен меделел кылган. Душкүрүлүг байдалы чавырдыларының политиказын дегириниң, АКШ-тың негелдеги улуг шериг бодажидан биргээр сайгарып көрүүнү, национал экономиканы милитаризастарындан өйтааларының болгаш социалтиг чурттар-биле садыгларының кемчизин улгаттырарының эргемгө чугулазын ук меделелге ол айтыган.

Чөвүлел хурал

ГАВАНА. (СЭТА). Бурот хоорайы Барарога Кубаның пионерлер эвделеканын ууруткучу ажылдакчыларының национал чөвүлел хуралы болган. Чөвүлел хуралын киржикчилери эвделелин эркен чылдаа ажыл түнелерин чу-гаалашкыш, 1974—1975 е-реидеги чылдыла плагийн чүүлүдү деп көргөн. Кубаның пионерлер ууруткучуларының түнел хуралына Кубаның анык коммунистер эвделелин национал комитетинин бири секретары Луис Орландо Домингес сөс ап, чүве чугаалам.

ЛПФ ТК-НЫҢ МЕДЕГЛЕЛИ

ВЬЕНЬЯН. (СЭТА). Лаоста эрге-чагырганың каттышкан дээди органнырның —Национал чагыс эттиң Национал политиктиг каттышкан Чөвүлелин болгаш Түр чазанын ийи ай дургуунада ажал-чоруу-дугааның түнелдериниң дугайында чурттуң Патриотчу фронтунуң ТК-ынын меделегини Вьетнаыга чараап үндүргөн.

Тайбынын катап тургузар болгаш национал чөвүлелге эргелген чедир алып дугайында 1973 чылда чарган дугуржуланы амыдрала боттандырының херзеге тохаргай чедириниң ол үеңиң дургуунада чедип алып арга болган. Илалыга Национал политиктиг каттышкан чөвүлел бодунуң баштайгы сессиязыга «Тайбың, хамаарышпас, мей-траддыг, демократтыг, чагыс өңгө болгаш чекетиликчилик» политиктиг программазын—бүгү лаос улустун эрге-ажыктарына дүшүрү, чаа орутуп чуртту хөгжүлдеринин программазын бадылап деп, меделелге айтыган.

Ук дугуржуланы боттандырының чедириниң ийи лаос таланың аразына бичи-чишкениң болууну чедип алырынга кирген улуг улуг бооп, шити байдалды элжи-леринге дуза чедирип, оон-биле ыргелестир Лаоска тайбыны, хамаарышпас чорукчу болгаш национал чөвүлелге чөвүлелни быжыгларынга тарымчалы бадалаларын тургузуп турар деп, меделелге демдеглөөн.

Ындыг болза-даа дугуржуланың хөй-хөй негелделери ам-дыла куустаткыш. Талаларын чөвүлелге күйтерип ийи таварышкы чамдык черлеринге аткылажышкылар.

Калбак деткимче

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Кубаның кызгалдарының америк политиказын биргээр сайгарып көөр деп негелден Каттышкан Штаттарының хөй-ниити хуруленерни улам калбаа-биле дептир улук АКШ-тын национал хурулар чөвүлели АКШ-биле Кубаның аразына дипломаттиг харылаалары тургузур дүшү, хостага ортуулуң экономика талаа-биле кызгалдарында өйтаалары даш ийекейлиг кампанияны эрттирип турар. Улустар аразынын харылааларына дүшүрүлүг байдалы чавырдылары турарынын уламчылдыг Кубага хамаарышпас амгы чөвүлүг эвес америк турутуу эскерттери эргемгө чулула аларган. Ындыг бугээр америка шажын ажылдакчыларының аразына күштеня турар деп, национал хурулар чөвүлелин төзөлгөчлөр У. Уиллер меделгелзэн. АКШ-тын шажын хуруларын Гавайя-биле харылааларына чааладырары, оон-биле садыгларына хурулаалы дүжүрери болгаш ийи чурттуу аразына харылаалар турарын калбар-тырып негеп турар деп, У. Уиллер меделгелзэн.

ФРАНЦУЗ ЧАЗАКТЫҢ МЕДЕГЛЕЛИ

ПАРИЖ. (СЭТА). Тайбының айткыларына: хамаарышпас Совет Эвделели-биле доктаамал сүмелжигелер кылдырып Франция улумчылдар деп, премьер-министр Жак Ширак национал хуралга чүве чугаалап тура меделгелзэн.

Иштик болгаш даштыкы политика талаа-биле чазактың кол сорулгаларын айткан программа меделегин парламентага чугалажып көөр кылдыр ол кырген.

Чөөн Европаның чурттары-биле чүү-бүрү талааг харылааларын калбартыр эргемгө чулула деп санап, олар-биле эртем-техника болгаш садыг-экономика талаа-биле дем каттыштырып ажылдарының политиказын улумчылдар бис деп, ол меделгелзэн.

Хамаарышпас чорукту, то-даргааларга, боттарыныстың эрге-ажыктарының барым-даалап тургаш, бистин салым-чолууска хамаарышкылар шитирилерин хостуң үндүрүп болур аргалыг турарыны бистин политиказының өскө-рибес сорулгал деп, Ж. Ширак меделгелзэн. Францианың чазак даштыкы политикага пре-зиденти Ш. де Голль биле Ж. Помпиду биле эгелзеп каан улумчылдыктын быжыгларына болгаш душкүрүлүг байдалы чавырдылары бар турар бүгү аргалары-биле дуза чедир.

Дүшкүрүлүг байдалы чавырдыларының, дегелениң бүгү кү-рүслериниң аразына улам бугүрөжиялыгы харылаалар айтыган.

АЛААКТЫРЫП ТУРАР

ЛОНДОН. (СЭТА). Греция-ның Компартиязының ТК-зының Политбюро- кезигүү А. Амбательос чүрээ араарынын харааныла ам шериг госпиталинда чыдар. Афинада англи элчин черин дамчыттыр Англияны өмчөлөр профиялези-ни секретары доктор Х. Фолкнерге албан хууунада дамчы-лып берген лынаамда меча даш.

Боттиниң шериг кара-бакчылыга тургаш хичкектени-ниң түнелде Амбательостуң берге араарынын дугайында лынаамдарга холбаштыр Фолкнер чоокта чаа Афинга чораш. Илалык оон А. Амбательос-биле ужуражырып чөвүрөзөн.

А т с а л г а н

ЖЕНЕВА. (СЭТА). Сирий болгаш израиль шериглерин үндүрүлгө план-расписани-инге ат салган. Оларын уну-вери июнь 26-да болгаш сирий-израиль шериглерин чаа-жыктыр соккаларынын де-вискар чурумунга дүшүрүп доостур ужурап.

Шериглерин чаа-жыктыр соккалары сирий-израиль дугуржулуга дүшүрүп дүн эгелзэн.

Истелген эгелзэн

ДАР-эс-САЛАМ. (СЭТА). КНО комиссиязының португал колонизаторларынын Мозамбикте кеминг деректер үлгө-диг-лерин истей-тинар үнүшү-күнүг сессия Танзанынын наймысыламында ажылдай бер-ген.

Лиссабондун дүжүрүкөн фашисттик бугу-чурмуунун ай-тышкынынын бугуар Аф-рикага колония шериглеринин болгаш ам дүжүрүкөн поли-ция агенттеринин үлгөдиг турган оңгерек херектер Мозамбиктен келген херектер болгаш көргөн кижилер чуга-лап берип турар.

КНО комиссиязынын үнүшүкүнүг сессиязынын эгелди бөрийин буууунае ук комиссиянын эргемгө чулула истелге чорударында дуза чедиреринге бодунун белини Португалиянын чаа чааа оон кезигүүнеринге дынпаткан.

ЧОНГА ҮНЕЛЕТКЕН

ЧУРУНТА: Кызыл хоорайның № 2 уруглар эмнегезинин он бир дугуары уластуғунуң эмчиси Анна Кыргысова До-дун Томскиниң эмчи институтун дооскаш, ам 11 чыл чедир ажалдап турар. Ол эмчи Таңды болгаш Улуг-Хем райондарынын эмнегелеринге ажалдап турган. Анна Кыргысованың харылап турар участо-гунда 1 хардан 14 харга чедир 1222 уруг-лар бар.

Дады эртемниң бо уруглар эмчиси ажыл-ийинге неээде төлептиг, совет медицинаың мурнакчы арга-дурмулганын чүткүлүг өрөйип турар. Ман-талдарны болгаш шаңналарын маш уаа алгылаан. Ол республика эмнегезинин коллективинде мурнакчыларын одуруун-да, Ленинчи юбилей медалы-биле база шаңктанган. Коммунист күш-ажылдың шалпычызы деп бедни атты чедип алган. Хамаарышкан ажылынга ызымаа дээш чөн ону мантап турар.

А. МОНГУШТУҢ ФӨТӨЗУ.

Номчуклар бижип тур МАЛ СУГАДЫНГА ХАМААРЫШТЫР

Өвүр районуң байдалыга малды суг-биле доктаамал хандырып чугула чери жөпөп турар. Илалык-даа районуң чамдык ажыл-агыйлары ол ай-тырыгы ам-даа долу шити-рилгөөн. Ажыл-агыйларын девискарларга кастыганг кудуктар, суг өсүртүр машина-лар болур чогуру-биле ажыл-латтымай турар. Чижээ, «Коммунисттик орук» колхоз-туң 3 хойжу бригаданынын девискарлары үш кудукту кылганыдан бээр 2—3 чыл четкен. Ол кудуктар таарымчалык черлерде кыл-дынган болза-даа, урелиш-киснерге таварышкыш, ажыл-латтымай турар.

«Торгалык» совхозтуң Са-рыг-Хөл салбырынын девис-карлар үш кудук бар. Олар ийи-не ажыллаттынын турар. А кудук бурууңун чанында 5—7 метр узун дурттуг онга-чалар салып каан. Чагыс үе-де оларын чаны хир-бок дола берген чыдар. Ол зооветери-нарлык чурумга таарышпас.

Кышкы үеде онгалаларың ийи талаа бедни доштады бөргөс суг кижери малга бер-гелей бээр.

Зооветеринарлык чурум бө-лүгү кудуктарын мал сугтар-га онгалалары 10 метрден эвзеш эвес ирпакта турар бол-гаш 45—45 метр хемчээлди 6 хире онга болур. Оларның дооразын цементлеп, эса сай уруп каан болур.

Суг өсүртүр машина-ларын ажылдап база-ла четпес. Ындыг чоруктар «Коммунисттик орук», «Кызыл туң» колхозтарда бар. Мал-чынарда суг кудук савалар, доскарлар четир саныг эвес болганында, водовоз-тарың чолачылары сугту малчыларын бар-ла савала-рынга кудуп бергеш чоруй-

баар. Бичангаш чүге оларга хамаан чок, а харын колхоза малды чедирип, сугтары бергелет турар. Ылалык азы-рала турар маллар чыгып суг-биле хандырттыган турар болуш.

Чагыс чижек. «Кызыл туң» колхозтуң Чараш-Дыт суг-ба-ран фермазына арган мал-дарын соок суг-биле сугтаргы, сугини чымчатай берип турганында 20 ажыл молдур-га дууал өгөн.

Устуде чүдүлери болдур-бас, оуну катаптап дээш кышкы-даа, чайгы-даа үеде малды сугталып эки орга-низастан, боттук хемчеглерни алыр ол ажыл-агыйларын улуртукчуларыдан негетти-лип турар.

М. БАБЫР.

ХЕМЧЕГАЕРНИ АЛЫР

Өвүр районда «Кызыл туң» колхозун Көк-Тей хойжу бригаданы эркен чылды районга эн дээр көрүзүтүлүг, оон турмуң республикага-даа кески ажылдап коллективтерин бирөөн турган. Бригаданын малчылары төрүү 100 хойга онааштыр ортума-биле 85 хурагыны камга-лап алган, ук черинг бө-дүң дүктүг хойдан безин 2,1 кг дүктү кырган.

Бо чылдың бирги кварта-лың түнелин үндүргерге бригаданың көргүзүп эр-

галары азын план бузу-ган.

Бригадада төрүү 100 хойчуң хурагынын четге алган малтын чок болуп турар. Дээр дээр көргү-зүлүг хойчулар Сааа То-мур-оол, Ооржак Баян, Ооржак Дөрөг, Капсар Биче-оол олар төрүү 100 хойга онааштыр 95-тен хөй хураган албан.

Бо үе — чылдлаашкын-че үнеринг болгаш хой кыргылазын массалыг чо-рударынын бугуузу. Би-чангаш бригадада тургус-туган байдалды эгер та-лаа-биле хемчеглерни ал-дыр эргемгө чулула.

Н. ТЮЛЮШ.

ХОСТАЛГАНЫҢ, АКЫ-ДУҢМА, ЁЗУНУҢ УЛУГ ШҮЛҮКЧҮЗҮ

Бистин Төрзөн чуртувустуң нитилел талаа-биле чаар-тылазын үеинде литера-турага улуг болушкун кыл-дыр тывылган. Пушкиниң чо-гаал ажылы, тергилекчи аң-гыларга социалдыг уадрла-шыкканын эн ханы ийер-дикчи болу берген. Пушкин-ниң декабристер-биле идея талаа-биле холбашкы, рево-люци үеде-бодаларың нег-терлеринге шүлүкчүңүң чо-гаалдарың бири тергиле ролу-даа калбаа-биле билдир-гир.

Пушкин геннаалды чогаалчы болганда, Төрзөн чурттуг төв-гүлүг хөгжүлдезинге улустуң төтүнмес күчү-шылдын баш улур чазыг чок билги турган. Ол улуска бугүрүн, Россияның кайгамчыктыг улуг келир уези үе-шагың кадыр арт-бертин ажыр көргөн, нитилелдин кызганынын кайлаш чок болуп баш улур билп чугаалаан. Пушкиниң мурнунда кым-лаа улус дуга-нын ол шикш хандыр бижи-вэн, оларны сатыш-сеткил ол шыкаш тодаргай илерет-

бодунуң бүгү амыдралы-биле көргүскөн.

Оратортуң түнелде чу-гаалааны: бөгүн, кажан бисте-р партияга, оон СЭКП ТК-нын Чингис секретары эн Л. И. Брежневке баштакка Ленинчи Төп Комитетинге со-рук кирбешкен, коммунист нитилелди улуг кызуурамында демисекип турар үеинде, Пушкиниң кажан-кеээде мөңгө, дырты, өшпөс литера-тура чогаалдары оза үнелиг бооп турар.

РСФСР-ниң Чогаалчылар эвделениң баштаар черинин секретары В. Д. Федоров «Пушкин дугайында сөс ап, чүве чугаалаан».

— Шүлүкчү — Пушкин дугайын чуугаалар дие байыр-лады-биле, бугулар ажаң — Пушкин дугайында чуугаалар-да — бугурул-биле чуугаалар керек. Оон поэзия — хун ае-релин бүгү херелериң сен-никкен чырык болур. Ол ык-рык кижиниң сатыш-сеткил-деген деген, дооран-на, че-лээштин бүгү өйнери шыкш чыкпаш, кижини сергелдиртер.

Ол үеңи чеди-ле харлында өйгөн-даа болза, кижиниң мө-зү-шнанынын бүгү талаа-лыг шүлүкчү ёзу-биле шити-леп четтигипкен.

Ол бүгү талаа-биле дески бийлиг болганда шүлүкчү-нүң, бугулар кижиниң болгаш хамаарынын бүгү шынарларында сичишкен турган. Ындыг шынарлар бистерге, ком-мунист нитилелди тургу-зукчуларыга, бөгүн оза үне-лиг. Пушкин декабристерин шимчээшкени-биле холбашкан болушканынын чылдарында бышкан шүлүкчү болгаш хамааты болу берген. Бодунуң үеде-бодаларың — талаа-биле декабристерге чок болганда, нитилел шимчээшкенин — бистин революционун үнели-лекчи В. И. Ленинни бири чертени кылдыр санааны ык-дыг шимчээшкенин эн не-дүрген агымынга кирген бол-ганда Пушкин улуг чогаалчы партияг.

Пушкиниң алым чогуунуң чакым оон бүгү талааг бил-динде, кижин төрелтегипти улуг байлактарын оон шит-

Пешкениң хосталга, кижини төлөтпиг болгаш чагай сатыш-сеткил илереткен шү-лүк чогаалдары — айна-ла бир шүлүктөр энес. Ол дээрге, бистин кижин бугурунуң амы-драларыне үткөшкенин бистин айык-тар эн илалыг Пушкинге дык шык. Ол билдинир-даа, Коммунист нитилелди тургу-зарынын улуг сорулгалы чаа кижиниң кайгамчыктыг чүдүлдерге, Пушкиниң өстөр-ге чүткүлү улам күштелди-п турар — деп, В. Д. Фео-ров түнелде чугаалаан.

Александр Сергеевич Пуш-кинниң алым чок чогаалдары ол кезежге Кремлянын сөөк-лөр ордунага кыргылап турган. Чогаалчынын шүлүкчү-лөр, оон өстөрине бижиэн романстары болгаш ырларын күүсөдип, Пушкиниң чо-гаалдары үнелдеп тургус-кан опералардан болгаш ба-леттерден үзүндүлери сена-га көргүскөн. Совет уран чүдүлүн эн дээр мастерлер байырдыг концертке кириш-кенер.

П. КОСОЛАНОВ,
И. ВЕКЛЕР,
СЭТА-ның корр.

Культура а жылдакчылары — сонгулдага

ЫР ҮЗҮКТЕЛБЕС

СПОРТ * СПОРТ * СПОРТ

СПАРТАКИАДА АЖЫТТЫНГАН

Кызылдың Совет Тываның 5 чыл ою стадион байырдал шыяч кивр жаастанышкык, музика улаустарым улам сорук кирч чагыланып турган. Эртенгииниң 11 шак Спорттун национал хевирлерине республика спартакиадазы болган Социалист Күш-ажылдык Маалым Ооржак Лопсанчап аттыг кубок даш көдөз спортчу оюнар маргылдаанын киржикчилери стадионга чыккалышкан. Маргылдааның кол судьязы И. Х. Хасинов спартакиадамы болгаш көдөз спортчу оюнар маргылдаанын 300 ажыг киржикчилери бүрүн чыккалышканын оргкомитеттин даргазы, Тыва АССР-иниң көдөз ажыл-агый министринин бирги орадакчы А. К. Баулынгте рапорттаан.

Тыва АССР-иниң Көдөз ажыл-агый министрствозунун коллегиязын, ВЛКСМ Тыва обкомунун, республиканын спорт комитетинин, спорт иштиндеги мурундал спортчу оюнар маргылдаанын киржикчилерине яг болгыры чедирге, спорттун национал хевирлерине республика спартакиадазы болгаш Социалист Күш-ажылдык Маалым Ооржак Лопсанчап аттыг кубок даш көдөз спортчу оюнар маргылдааны ажиттыгыны эш Бакулин динчткан.

Тыва АССР-иниң Министрлер Чөвүлелинин Дарганын орадакчы К. С. Шойгуга өс берген, СЭКП Тыва обкомунун болгаш Тыва АССР-иниң Министрлер Чөвүлелинин мурундал маргылдаанын киржикчилерине байыр чедирге, бо маргылдаага уаг чедикчи киннери болурун ол күдөз. Спорттун национал хевирлерине республика спартакиадазы болгаш Социалист Күш-ажылдык Маалым Ооржак Лопсанчап аттыг кубок даш көдөз спортчу оюнар маргылдаанын киржикчилерине байыр чедирге, бо маргылдаага уаг чедикчи киннери болурун ол күдөз.

Спорттун национал хевирлерине республика спартакиадазы болгаш Социалист Күш-ажылдык Маалым Ооржак Лопсанчап аттыг кубок даш көдөз спортчу оюнар маргылдаанын киржикчилерине байыр чедирге, бо маргылдаага уаг чедикчи киннери болурун ол күдөз.

Спорттун национал хевирлерине республика спартакиадазы болгаш Социалист Күш-ажылдык Маалым Ооржак Лопсанчап аттыг кубок даш көдөз спортчу оюнар маргылдаанын киржикчилерине байыр чедирге, бо маргылдаага уаг чедикчи киннери болурун ол күдөз.

Спорттун национал хевирлерине республика спартакиадазы болгаш Социалист Күш-ажылдык Маалым Ооржак Лопсанчап аттыг кубок даш көдөз спортчу оюнар маргылдаанын киржикчилерине байыр чедирге, бо маргылдаага уаг чедикчи киннери болурун ол күдөз.

Э П Т И Г - Э Э Л Д Е К ОЙНААРЫН КӨРГҮЗЕР

Бүгү-эвилелдин спорткомитетинин төлээлекчери биле сонуурагачылар хокейчиини Канада каттыжышкынынын (КАХА) уаурукчулары Торонтога ССРЭ-нин шилдик коммандазы биле Канаданын коммандазынын аразына ужуражышкыларын дугайында тугаалашкыларын дооскан.

ЧЕМПИОН ИЛЕРЕТТИНГЕН

Футболга Кызыл хоорайнын «Спартак» эки тура спорт иштинин кубогу даш маргылдаа доозулган. «Шахтер» (хомур-даш разрез) биле «Торпедо-2» комманданын ужуражышкыны чидиг спортчу демисеге эркен. Кайы-даа таланың футболчистери тилең алыр даш кызымак ойнаган. Ынчалза-даа күжү дең болган. Оюнуң догуу шагында сав ден болуп доостурга, немелде 30 минутын берген, каның-даа өскериле болбай. Тундунде 11 метрден кайы-даа тала 5-5 мячтын кир төверин сула шийтирилген. Алаа дагылар шалгарган. Сан 6:4 болуп, «Шахтер» коммандазы тилең.

«Енисей» биле «Торпедо-1» коммандазы база ойнаа. Оюнуң баштайгы чартында «Торпедо» спортчулары ууртапчышкының калтамычы иң мячтын кир тепкен. Ужуражылдың ийги чартында енисейлер бир мячтын күш үндүрбей алган. «Торпедо-1» коммандазы тилең, түңөл оюнга кирген.

Түңөл оюнга «Торпедо-1» коммандазы шалгарган. Маала бириниң футболчистери шылгараан, уурапчышкыны 7:2 санга уткан, хоорай кубогу чаалап алган. Ийги шалгала «Шахтер» коммандазы төлөнтү болган.

В. АНДРЕЕВ, маргылдааның кол судьязы.

ЧОНГА АЯН ТУДАР

Бызылдын культура албан черлеринин ажылдакчыларына сонгулдага белеткел-биле холбашкан тускай семинары баш бурунгаар-ла организастан турган. Найысылалдын культура оладары Совет Тыванын 30 чылынга уткуктур аян-бүрү кемчелерни база калба-биле организастан турар. Юбилейге амаарышкан кемчелерин дугайын тускай турал-ла чуталашкан. Алаа хоорайның чонга болгаш өредилге черлеринин Совет Тыванын 30 чылынга тураскалган көрүдөзинин түнелин тундуген. Чагыт үеде найысылалга кино көрүдөзүн, онышкан культура бажындарын директорларынын дугуйла солчулганын база организастан бис.

Бо болгаш өске-даа кемчелер ССРЭ-ниң Дээди Советинге

Чөө-Хемчик районуну культура албан черлеринин ажылдакчылары сонгулда кампанияны эгелдеп-биле калы ол ажылга илдепкейлиг киржи келген. Апрель айда сонгулда участоктарын деририрге киржи, сонгулдага бундунарын, комиссарларын аялдарына таарымчалыг байлаларын тургускан. Оон-биле калы чоңуну культурау хандырылганын экижилер талазы-биле темалыг концерттерин, кезеңлерин сонгулда мурунун тускай планнарын тургускулаан. Ол планнар өзүлгээр суурларын культура бажындарын, клубтарын бот-тывынгар артистери, агитбригадалары концерттерин, үнүшкүнерин хайу чоруткан. Район төвүнүн «Хемчинин аялганы» деп агитбригаданы районун суурларын, малчын бригадалар төвтеринин, хову турлагаларын колдуула шуптузунга челин, шилдик концертти бораалгачкан. Чыраа-Бажы, Сут-Хөл, Шежи, Алдан-Маалыр суурларын культура бажындарын

Сурларын бот-тывынгар уран чүүл бөлүмнеринин киржикчилеринин бот-боттарына аалдашкыныры сонгулда сонда бенин үргүлүлүлөр. Баян-талакчылар Алдан-Маалыр, Ак-Дашка, Бора-Тайгага, Чалаана чок кавызынга, хайыраканчылар Иймеге, Балын-Талага, Чыраа-Бажыны бот-тывынгар артистери Суг-Алскага, Тене-Халга, Ак-Дашка, Бора-Тайгага концертти аалдар.

Депутатка кандидаттар деп-шидилгезинин болгаш ужуражылга хуралдарына концерттер, массалыг кемчелер эрткилөөн.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулда үчүн — июнь 16-да культура албан черлер тускай план-биле ажылдар. Ол үчүн сонгулда участоктарына оюп-толга, кино, концерт уулдес. Чажааларга, Чалаанын культура бажынынын болгаш улусчу

Чөө-Хемчик районуну культура албан черлеринин ажылдакчылары сонгулда кампанияны эгелдеп-биле калы ол ажылга илдепкейлиг киржи келген. Апрель айда сонгулда участоктарын деририрге киржи, сонгулдага бундунарын, комиссарларын аялдарына таарымчалыг байлаларын тургускан. Оон-биле калы чоңуну культурау хандырылганын экижилер талазы-биле темалыг концерттерин, кезеңлерин сонгулда мурунун тускай планнарын тургускулаан. Ол планнар өзүлгээр суурларын культура бажындарын, клубтарын бот-тывынгар артистери, агитбригадалары концерттерин, үнүшкүнерин хайу чоруткан. Район төвүнүн «Хемчинин аялганы» деп агитбригаданы районун суурларын, малчын бригадалар төвтеринин, хову турлагаларын колдуула шуптузунга челин, шилдик концертти бораалгачкан. Чыраа-Бажы, Сут-Хөл, Шежи, Алдан-Маалыр суурларын культура бажындарын

Сурларын бот-тывынгар уран чүүл бөлүмнеринин киржикчилеринин бот-боттарына аалдашкыныры сонгулда сонда бенин үргүлүлүлөр. Баян-талакчылар Алдан-Маалыр, Ак-Дашка, Бора-Тайгага, Чалаана чок кавызынга, хайыраканчылар Иймеге, Балын-Талага, Чыраа-Бажыны бот-тывынгар артистери Суг-Алскага, Тене-Халга, Ак-Дашка, Бора-Тайгага концертти аалдар.

Депутатка кандидаттар деп-шидилгезинин болгаш ужуражылга хуралдарына концерттер, массалыг кемчелер эрткилөөн.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулда үчүн — июнь 16-да культура албан черлер тускай план-биле ажылдар. Ол үчүн сонгулда участоктарына оюп-толга, кино, концерт уулдес. Чажааларга, Чалаанын культура бажынынын болгаш улусчу

Чөө-Хемчик районуну культура албан черлеринин ажылдакчылары сонгулда кампанияны эгелдеп-биле калы ол ажылга илдепкейлиг киржи келген. Апрель айда сонгулда участоктарын деририрге киржи, сонгулдага бундунарын, комиссарларын аялдарына таарымчалыг байлаларын тургускан. Оон-биле калы чоңуну культурау хандырылганын экижилер талазы-биле темалыг концерттерин, кезеңлерин сонгулда мурунун тускай планнарын тургускулаан. Ол планнар өзүлгээр суурларын культура бажындарын, клубтарын бот-тывынгар артистери, агитбригадалары концерттерин, үнүшкүнерин хайу чоруткан. Район төвүнүн «Хемчинин аялганы» деп агитбригаданы районун суурларын, малчын бригадалар төвтеринин, хову турлагаларын колдуула шуптузунга челин, шилдик концертти бораалгачкан. Чыраа-Бажы, Сут-Хөл, Шежи, Алдан-Маалыр суурларын культура бажындарын

Сурларын бот-тывынгар уран чүүл бөлүмнеринин киржикчилеринин бот-боттарына аалдашкыныры сонгулда сонда бенин үргүлүлүлөр. Баян-талакчылар Алдан-Маалыр, Ак-Дашка, Бора-Тайгага, Чалаана чок кавызынга, хайыраканчылар Иймеге, Балын-Талага, Чыраа-Бажыны бот-тывынгар артистери Суг-Алскага, Тене-Халга, Ак-Дашка, Бора-Тайгага концертти аалдар.

Депутатка кандидаттар деп-шидилгезинин болгаш ужуражылга хуралдарына концерттер, массалыг кемчелер эрткилөөн.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулда үчүн — июнь 16-да культура албан черлер тускай план-биле ажылдар. Ол үчүн сонгулда участоктарына оюп-толга, кино, концерт уулдес. Чажааларга, Чалаанын культура бажынынын болгаш улусчу

Чөө-Хемчик районуну культура албан черлеринин ажылдакчылары сонгулда кампанияны эгелдеп-биле калы ол ажылга илдепкейлиг киржи келген. Апрель айда сонгулда участоктарын деририрге киржи, сонгулдага бундунарын, комиссарларын аялдарына таарымчалыг байлаларын тургускан. Оон-биле калы чоңуну культурау хандырылганын экижилер талазы-биле темалыг концерттерин, кезеңлерин сонгулда мурунун тускай планнарын тургускулаан. Ол планнар өзүлгээр суурларын культура бажындарын, клубтарын бот-тывынгар артистери, агитбригадалары концерттерин, үнүшкүнерин хайу чоруткан. Район төвүнүн «Хемчинин аялганы» деп агитбригаданы районун суурларын, малчын бригадалар төвтеринин, хову турлагаларын колдуула шуптузунга челин, шилдик концертти бораалгачкан. Чыраа-Бажы, Сут-Хөл, Шежи, Алдан-Маалыр суурларын культура бажындарын

Сурларын бот-тывынгар уран чүүл бөлүмнеринин киржикчилеринин бот-боттарына аалдашкыныры сонгулда сонда бенин үргүлүлүлөр. Баян-талакчылар Алдан-Маалыр, Ак-Дашка, Бора-Тайгага, Чалаана чок кавызынга, хайыраканчылар Иймеге, Балын-Талага, Чыраа-Бажыны бот-тывынгар артистери Суг-Алскага, Тене-Халга, Ак-Дашка, Бора-Тайгага концертти аалдар.

Депутатка кандидаттар деп-шидилгезинин болгаш ужуражылга хуралдарына концерттер, массалыг кемчелер эрткилөөн.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулда үчүн — июнь 16-да культура албан черлер тускай план-биле ажылдар. Ол үчүн сонгулда участоктарына оюп-толга, кино, концерт уулдес. Чажааларга, Чалаанын культура бажынынын болгаш улусчу

Чөө-Хемчик районуну культура албан черлеринин ажылдакчылары сонгулда кампанияны эгелдеп-биле калы ол ажылга илдепкейлиг киржи келген. Апрель айда сонгулда участоктарын деририрге киржи, сонгулдага бундунарын, комиссарларын аялдарына таарымчалыг байлаларын тургускан. Оон-биле калы чоңуну культурау хандырылганын экижилер талазы-биле темалыг концерттерин, кезеңлерин сонгулда мурунун тускай планнарын тургускулаан. Ол планнар өзүлгээр суурларын культура бажындарын, клубтарын бот-тывынгар артистери, агитбригадалары концерттерин, үнүшкүнерин хайу чоруткан. Район төвүнүн «Хемчинин аялганы» деп агитбригаданы районун суурларын, малчын бригадалар төвтеринин, хову турлагаларын колдуула шуптузунга челин, шилдик концертти бораалгачкан. Чыраа-Бажы, Сут-Хөл, Шежи, Алдан-Маалыр суурларын культура бажындарын

Сурларын бот-тывынгар уран чүүл бөлүмнеринин киржикчилеринин бот-боттарына аалдашкыныры сонгулда сонда бенин үргүлүлүлөр. Баян-талакчылар Алдан-Маалыр, Ак-Дашка, Бора-Тайгага, Чалаана чок кавызынга, хайыраканчылар Иймеге, Балын-Талага, Чыраа-Бажыны бот-тывынгар артистери Суг-Алскага, Тене-Халга, Ак-Дашка, Бора-Тайгага концертти аалдар.

Депутатка кандидаттар деп-шидилгезинин болгаш ужуражылга хуралдарына концерттер, массалыг кемчелер эрткилөөн.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулда үчүн — июнь 16-да культура албан черлер тускай план-биле ажылдар. Ол үчүн сонгулда участоктарына оюп-толга, кино, концерт уулдес. Чажааларга, Чалаанын культура бажынынын болгаш улусчу

Чөө-Хемчик районуну культура албан черлеринин ажылдакчылары сонгулда кампанияны эгелдеп-биле калы ол ажылга илдепкейлиг киржи келген. Апрель айда сонгулда участоктарын деририрге киржи, сонгулдага бундунарын, комиссарларын аялдарына таарымчалыг байлаларын тургускан. Оон-биле калы чоңуну культурау хандырылганын экижилер талазы-биле темалыг концерттерин, кезеңлерин сонгулда мурунун тускай планнарын тургускулаан. Ол планнар өзүлгээр суурларын культура бажындарын, клубтарын бот-тывынгар артистери, агитбригадалары концерттерин, үнүшкүнерин хайу чоруткан. Район төвүнүн «Хемчинин аялганы» деп агитбригаданы районун суурларын, малчын бригадалар төвтеринин, хову турлагаларын колдуула шуптузунга челин, шилдик концертти бораалгачкан. Чыраа-Бажы, Сут-Хөл, Шежи, Алдан-Маалыр суурларын культура бажындарын

Сурларын бот-тывынгар уран чүүл бөлүмнеринин киржикчилеринин бот-боттарына аалдашкыныры сонгулда сонда бенин үргүлүлүлөр. Баян-талакчылар Алдан-Маалыр, Ак-Дашка, Бора-Тайгага, Чалаана чок кавызынга, хайыраканчылар Иймеге, Балын-Талага, Чыраа-Бажыны бот-тывынгар артистери Суг-Алскага, Тене-Халга, Ак-Дашка, Бора-Тайгага концертти аалдар.

Депутатка кандидаттар деп-шидилгезинин болгаш ужуражылга хуралдарына концерттер, массалыг кемчелер эрткилөөн.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулда үчүн — июнь 16-да культура албан черлер тускай план-биле ажылдар. Ол үчүн сонгулда участоктарына оюп-толга, кино, концерт уулдес. Чажааларга, Чалаанын культура бажынынын болгаш улусчу

Чөө-Хемчик районуну культура албан черлеринин ажылдакчылары сонгулда кампанияны эгелдеп-биле калы ол ажылга илдепкейлиг киржи келген. Апрель айда сонгулда участоктарын деририрге киржи, сонгулдага бундунарын, комиссарларын аялдарына таарымчалыг байлаларын тургускан. Оон-биле калы чоңуну культурау хандырылганын экижилер талазы-биле темалыг концерттерин, кезеңлерин сонгулда мурунун тускай планнарын тургускулаан. Ол планнар өзүлгээр суурларын культура бажындарын, клубтарын бот-тывынгар артистери, агитбригадалары концерттерин, үнүшкүнерин хайу чоруткан. Район төвүнүн «Хемчинин аялганы» деп агитбригаданы районун суурларын, малчын бригадалар төвтеринин, хову турлагаларын колдуула шуптузунга челин, шилдик концертти бораалгачкан. Чыраа-Бажы, Сут-Хөл, Шежи, Алдан-Маалыр суурларын культура бажындарын

Сурларын бот-тывынгар уран чүүл бөлүмнеринин киржикчилеринин бот-боттарына аалдашкыныры сонгулда сонда бенин үргүлүлүлөр. Баян-талакчылар Алдан-Маалыр, Ак-Дашка, Бора-Тайгага, Чалаана чок кавызынга, хайыраканчылар Иймеге, Балын-Талага, Чыраа-Бажыны бот-тывынгар артистери Суг-Алскага, Тене-Халга, Ак-Дашка, Бора-Тайгага концертти аалдар.

Депутатка кандидаттар деп-шидилгезинин болгаш ужуражылга хуралдарына концерттер, массалыг кемчелер эрткилөөн.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулда үчүн — июнь 16-да культура албан черлер тускай план-биле ажылдар. Ол үчүн сонгулда участоктарына оюп-толга, кино, концерт уулдес. Чажааларга, Чалаанын культура бажынынын болгаш улусчу

Чөө-Хемчик районуну культура албан черлеринин ажылдакчылары сонгулда кампанияны эгелдеп-биле калы ол ажылга илдепкейлиг киржи келген. Апрель айда сонгулда участоктарын деририрге киржи, сонгулдага бундунарын, комиссарларын аялдарына таарымчалыг байлаларын тургускан. Оон-биле калы чоңуну культурау хандырылганын экижилер талазы-биле темалыг концерттерин, кезеңлерин сонгулда мурунун тускай планнарын тургускулаан. Ол планнар өзүлгээр суурларын культура бажындарын, клубтарын бот-тывынгар артистери, агитбригадалары концерттерин, үнүшкүнерин хайу чоруткан. Район төвүнүн «Хемчинин аялганы» деп агитбригаданы районун суурларын, малчын бригадалар төвтеринин, хову турлагаларын колдуула шуптузунга челин, шилдик концертти бораалгачкан. Чыраа-Бажы, Сут-Хөл, Шежи, Алдан-Маалыр суурларын культура бажындарын

Сурларын бот-тывынгар уран чүүл бөлүмнеринин киржикчилеринин бот-боттарына аалдашкыныры сонгулда сонда бенин үргүлүлүлөр. Баян-талакчылар Алдан-Маалыр, Ак-Дашка, Бора-Тайгага, Чалаана чок кавызынга, хайыраканчылар Иймеге, Балын-Талага, Чыраа-Бажыны бот-тывынгар артистери Суг-Алскага, Тене-Халга, Ак-Дашка, Бора-Тайгага концертти аалдар.

Депутатка кандидаттар деп-шидилгезинин болгаш ужуражылга хуралдарына концерттер, массалыг кемчелер эрткилөөн.

ЧАА ХЕВИРНИ НЕПТЕРЕДИР

Чер уг-шин тыварынын спорт хевирини тывалган чурту Норвегия деп санап турар. Алаа спорттун бо хевиринин талазы-биле маргылдаа 1897 чылда-ла болган. Оон соонда Швецияга — 1936 чылда уг-шиг тывар спорттун эвилелин база тургускан. Даразында чылдарда скандинавия чурттарына карта болгаш компас-биле уг-шиг тып, маргыжарынын бо спорт хевирин ыла калбарган.

1958 чылда социалист чурттарын төлээлекчилери Будапештте чыгыган, спорттун бо хевирин калбаргы дугайын чуталашканнар. Ынчаарга даразында чылын швед федерациянын саналын өзүлгээр спорттун бо хевирин сайыраан чурттарынын төлээлекчилерин чыгыган, он ажыг чурттарын киржилгези-биле уг-шиг тыварынын спорттун чурттар аразынын федерациянын (ИОФ) тургускан.

ИОФ-тун ийи чыл болгаш-де эртин турар конгресинге чаз-чаа келгичтерин дүлөзүл ап турар. Чуртта аразынын ИОФ организаазы делегейини үш маргылдаанын организастан эрттирген. Уг-шиг тып, маргыжар спорт — ССРЭ-де чаз-ла келгич эгелен турар. ВЛКСМ-тин турган талазы-биле топ Чөвүлелинин Президиуму 1967 чылда спорттун бо хевирин калбаргып, хаждар дугайында тускай шийтирин дүлөзүл

А. ФИЛИППОВ.

ЧУРУНТА: Кызылдың Нөк-Тей чанында дагда куй. Я. КРОМУНУН фотозу.

Күзелиңер-биле шилип алыңар

Туристтеринге, походаарыңа, экскурсияларыңа ынак-тарга чылдың эң-не таарымчалыг үези чай келген. Ынчангы чыгы шөлөзүн азы дыштаныр, хүннерни кая эрттирип болур деп дына хей номчуңулар айтырып турар. Алаа харыылап бээрин туризм болгаш экскурсиялар талазы-биле область чөвүлелиниң даргазы В. А. Мерзликовтан дилез бис.

Бистин республика кайгычы чараш бойдуз чурумалдыг, тураскалдыг черлеринг. Ылаңгыла туристерге коңч-ла таарымчалыг. Ону барымдаалаш Тожуда «Азас», Тандын Дус-Хөлдө «Жаркы» турбаазаларын тургускан. Эрткен чылын анаа алды чус ажыг ажил-ишчилер дыштаныган ол демдегезин.

Турбаазаларын материалдыг баазаны чыл бүрдө экижи, дыштанып келгенерге таарымчалыг байдал тургустуну турар. «Азас» турбаазанында туристер чуртта бажыңгыгаптары немей туркан, ооң саны ам чээрби ашкан. Турбааза дыштанып келгенерге коңч таарымчалыг. Чадаг болгаш Азас хөлдө походаарга чоруп, Тожуну чараш бойдуз-биле таны-

лар. Балыктарыңа ынактың өзүлүг ораны бо. «Жаркы» турбаазаныга дыштанып келгенерге база-ла солуг. Республиканын Алдан-Маалыр аттыг чурт-ишчилед музейинин Котетово стурда салдырылче, Чагытай халче болгаш өске-даа черлерге экскурсиялар баар. Дус-Хөлдө эштип, эки дыштанып ап болур.

Чагыт үеде келжи бүртүңге шөлөз берип шыдавас болгай. Ылаңгыла болза-лаа дыштаныр хүннери азымыг, солун орттар бүгү аргалар бисте бар. Бүдүрүлге, тулуг, транспорт, албан организазия черлеринде профсоюз организаациялары дыштаныр хүн-перде коллективтиг экскурсияларын Шүтөскөже, «Тыва даг-дугу», «Тыва ко-

СУМЕЛЕР

★ Майгынга лаа, фойвар хыл турда, ону хайгаарла чокка калбар. ★ Одагы майгында болгаш мыштардан беш метр хире ырак черге кылып алырар. Оон башка мыштарыны бүрүлөр үрлөп, өрт үс берип болур. ★ От кымын одалганын черлерден чоруурун ара оттуң кезүн эки өжүргөш, кырылче судган кулуп калар. ★ Арга — бистид кайгалаары киж бир бүрүлүнүң мыдыгтыг хүлээлгезе. Турстеп, походап чораш отту оварымчалыг ажылдар, арга-аргытын өртөн камгалаар.

ИЮНЬ 8-ТЕ

МОСКВАДАН 12.00 — Дамчыдылгалар программасы. 12.05 — Медьелер. 12.10 — Оңунг телекөргүзүг. Мультифильм программасы: «Уруг болгаш кушактар», «Өлкө кызыл өң», «Кадымсы». Эрте-иентерде дилгелгелг программа. 13.10 — «Болур-даа, болбас-даа мыкаш». 14.10 — Оңунг телекөргүзүг. «Бистин жокалары» А. Родникова. «Бистин бажынымыстың сөзү». 15.10 — «Көз чызы» деп Бүгү-эвилелдин уран чүүл фестивалынын түнөл концертти, Чалсарда — Кызылдан: «Мал ажылы — шилдик фронт». КЫЗЫЛДАН 18.00 — «Тывалык идеялары». Информастыг программа. 18.15 — Уруларга. Мультифильм. 18.35 — Телемедьелер. 18.50 — Чарлалдар, реклама. МОСКВАДАН 18.55 — Оңунг телекөргүзүг. В. Павлова. «Куда дет куда-лады». Телештинид баштайгы көргүзүгү. 20.30 — «Найралдык болгаш тургузушкунунг аялгезе». ЭКЧ-иниң 25 чыл оюнга. Дамчыдылгалы Тел телевиденин болгаш Бүгү-эвилелдин радиоэунун политиктиг аялгыбырлыкчызы А. Каверзина чоруралда. 21.00 — Ашык оолдар аралында бокс талазы-биле Европа чемпионнады. Квестен дамчыдылга. 21.30 — Эстрада концерти. 23.00 — 23.30 — «Уе». Информастыг программа.

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ

Кызыл, Шетиккин-Кравченко кудумчуз, бажың № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ. Редакторун орадакчыларынын 35-24, пропаганда аялгезиниң 23-54, харыысалгалыг секретарынын 26-35, партияны амыдырал келгизиниң 37-13, культура келгизиниң 23-54, көдөз ажыл-келгизиниң 21-47, үлөтүр келгизиниң 22-64, чага келгизиниң 41-27, информация база совет тургузуг келгизиниң 20-60, булгаарынын 31-75, корректорларынын 27-41. Солун келбей барганга 32-75 телефонче болгаш.

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП ҮНЕР

Тираж 16056 ЧАГЫГ № 687

РЕДАКТОР В. С. ШАРАВИН.

Кино ИЮНЬ 8-ТЕ 21.00 шактарда. «ВОСТОК»: «Уруг болгаш